

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

یونس نگاه

۰۳ جنوری ۲۰۲۳

یونس نگاه

۲۰۲۲، سال کامیابی زنان بود

در سالی که گذشت، طالبان آزمون سرنوشت‌سازی را در پیشگاه مردم افغانستان سپری کردند و در این آزمون شرمسار و ناکام شدند. مردمی خسته از جنگ‌های کور و تمام‌ناشدنی بین دستگاه‌های استخباراتی که هر روز ده‌ها تن قربانی می‌گرفت، در سال ۲۰۲۱ جریان تسلیمی قدرت به طالبان را با سکوت تماشا کردند. این سکوت حکایت از ناچاری ملی بود و میلیون‌ها هموطن عاشق پیش‌رفت، استقلال و آزادی به عقب‌گرد مشروط تن دادند. مشروط از این جهت که تبلیغات بسیاری از تغییر طالبان شنیده بودند و تصور می‌رفت که در جریان چند سال مذاکرات آشکار و پنهان در دوحه و جاهای دیگر، برای ساختن یک حکومت محافظه‌کار اما متعهد به رعایت حقوق حداقلی ساکنان کشور از جمله کار و تحصیل، توافقاتی انجام شده است. انتظار می‌رفت که طالبان نیز هزینه نادیده گرفتن خواسته‌های مردم را محاسبه کرده باشند و بدانند که برگرداندن کشور به نقطه صفری و جایی که آنان در سال ۲۰۰۱ رها کرده بودند، ممکن نیست. در سال ۲۰۲۲ این انتظارات به‌تدریج اشتباه ثابت شد و مردم دانستند که در ذهن تصمیم‌گیران «امارت» طالبان جایی برتر از رعیت ندارند و مهم‌ترین قاعده در «امارت» بیعت و پیروی بی‌چون‌وچرا از فرمان‌های «امیرالمؤمنین» و دستورهای قومندانان و جنگجویان آن گروه است. تمام تلاش طالبان در این یک و نیم سال تفهیم این نکته بود که مردم باید نخست تن به بیعت و سرسپردگی بدهند، پس از آن حق بخواهند.

مردم اما بیعت و سرسپردگی را نپذیرفتند و هر باری که طالبان محدودیتی وضع کردند، با واکنش روبه رو شدند. با توجه به جایگاهی که زنان در فرهنگ طالبانی دارند، حقوق زنان میدان اصلی این رویارویی بوده است. خوش‌بختانه این بار خلاف دور قبلی حاکمیت طالبانی هر عقب‌گردی با مقاومت و واکنش روبه‌رو شده است. از همین رو گروه طالبان سنگر به‌سنگر و گام‌به‌گام مردم را به عقب رانده و محدودیت‌ها را با احتیاط و ترس وضع کرده است، چنان‌که در آخرین مورد وقتی تحصیل زنان در دانشگاه‌ها نیز منع شد، از ترس واکنش مردم با قطعات انتحاری، راکت و توپ و تانک در شهرها ایستادند و هراس‌شان از احتمال قیام عمومی آشکار بود. این ترس در چشم‌های طالبان را مدیون واکنش عمومی مردم در رسانه‌ها و به‌خصوص اعتراض آموزنده و افتخارآمیز زنان در جاده‌ها هستیم. اگر از همان

روزهای نخست، زنان به جاده‌ها نمی‌رفتند و زندان و شکنجه را به جان نمی‌خریدند، احتمالاً طالبان بسیار جری‌تر می‌شدند. چندیست که اختلاف کنونی در صف طالبان نسبت به فرمان‌های ضد مردمی آن گروه نیز حاصل مقاومت مردم است. آنان می‌دانند که جامعه تا بی‌نهایت این ستم‌ها را تحمل نخواهد کرد و اعتراض‌های مدنی متفرق کنونی می‌تواند به قیام عمومی بدل گردد و گلیم امارت امریکاداد را جمع کند.

خوشبختی است که زنان افغانستان اکنون به جایگاهی رسیده‌اند که در میدان مبارزه در برابر مردسالاری و تحجر، می‌ایستند و از حقوق خود دفاع می‌کنند. دیگر آن زمان گذشته است که مردان روشن‌اندیش حقوق زنان را مطرح کنند و زنان در سازمان‌ها، نهادها و حرکت‌های مترقی نقش نمادین داشته باشند. اکنون آنان از نظر کمیت و کیفیت به جایی رسیده‌اند که خواسته‌های خود را بی‌واسطه مطرح کنند و برای به‌دست آوردن حقوق‌شان به میدان رفته و هزینه بپردازند. این تحول را مدیون قریب صد سال تلاش و مبارزه چندین نسل از مردان و زنان وطن می‌دانیم که از شکست‌ها دل‌سرد نشدند و بیرق آزادی و ترقی را به زمین نگذاشتند. آنچه را در بیست سال فاصله بین دو امارت طالبانی تجربه کردیم، حکایت از ظرفیت و عطش ملی ما برای تعلیم و ترقی است. وقتی تحولات بین‌المللی باعث شد که سایه سیاه امارت از جامعه برچیده شود، زنان و مردان وطن در سراسر کشور چون پرندگانی که از قفس رها می‌شوند، به بال زدن و تپیدن شدند. بسیار بیشتر از ظرفیت دستگاه دولتی و پروژه‌های بین‌المللی، کودکان و جوانان به عرصه تعلیم و تحصیل هجوم بردند. در گوشه و کنار کشور تدابیر فردی و جمعی برای زدودن ابر جهل آغاز شد. بسیار مراکز آموزشی با ابتکار شخصی مردم ایجاد شد، بسیار جای‌ها مردم در ساختن مکتب و دانشگاه از بودجه‌های محدود شخصی خود هزینه کردند و وضعیتی شبیه حشر عمومی علیه تاریکی راه افتاد.

با دریغ، چند سالی نگذشته بود که دوباره بازار جنگ، تفرقه و آدم‌کشی رونق گرفت. پروژه‌های مکتب‌سوزی، معلم‌کشی و علم‌ستیزی دوباره جوانان محروم و بی‌کار را استخدام کرد و حرکت ملی ما به سوی روشنائی را با دشواری‌های جدی روبه‌رو نمود. اما دیگر برای دشمنان دانائی دیر شده بود. مردم افغانستان راه درازی را پیموده بودند و با اتکا بر سنت‌های دیرین داخلی و آنچه از جهان دیده و آموخته بودند، با مقاومت و استواری بی‌نظیر در مسیر آموزش و روشنگری گام زدند، تا جایی که مکاتب و مراکز آموزشی به میدان جنگ بدل گشتند و دسته‌دسته کودکان و نوجوانان ما قربانی شدند. دانشگاه و مکتب به قربانگاه بدل شدند و خیلی از خانواده‌ها فرزندان‌شان را با آگاهی از احتمال برنگشتن و کشته شدن، به مکتب و دانشگاه می‌فرستادند.

زنان و دختران وطن که در محرومیت‌های چندقانه به سر می‌برند و مجبورند در خانواده، جاده، مکتب و محل کار برای حقوق ابتدائی خود برزمنند، قهرمانان اصلی این پیکار بوده‌اند. در سال ۲۰۲۲، آنان میدان‌دار اصلی مبارزه با طالبان بودند و شاید برای اولین بار در تاریخ کشور ما رهبری مبارزه مدنی با طالبان را به دست گرفته‌اند. زنان، آن‌گونه که طالبان تبلیغ می‌کنند و دیگر مردسالاران تصور دارند، تکه‌های جداافتاده و نیمه‌جداگانه جامعه نیستند، بلکه خود جامعه‌اند. سرنوشت دختران و زنان جدا از سرنوشت پدران و برادران‌شان نیست و پیشرفت و ترقی آنان بر آینده تکتک ما اثر مستقیم خواهد داشت. مردان افغانستان باید ببالند که امروز دختران و خواهران‌شان توانسته‌اند حقوق خود را بشناسند، اهمیت ایستادگی و مقاومت را درک کنند و چشم‌درچشم خشن‌ترین و عقب‌مانده‌ترین نیروی این عصر از حق کار، آزادی و تحصیل مردم دفاع کنند.

این پیشرفت را دست‌کم نگیریم. با آن‌که امروز تقریباً تمام عرصه‌های زندگی اجتماعی به روی زنان بسته شده است، اما زنان مبارز وطن ما امسال در امتحان مبارزه با تحجر و عقب‌گرایی پیروز بودند و طالبان در آزمون دولت‌داری ناکام شدند. از زنان و مردانی که توانائی طرح و تعقیب خواسته‌های مشترک ما را دارند، حمایت کنیم. بزودی دوباره به

همت تلاش جمعی ما و مقاومت نسل روشنی که در سراسر کشور تربیت شده است، قفس‌ها درز برخواهند داشت و تحصیل، کار و آزادی رونق خواهند گرفت.